

الهدى

سرسا (۱) ۳۳۰ ۱۳۳۰

اتبعون اهدكم سبيل الرشاد

والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم ديني ، علمي ، ادبي ، سياسي هفته افق مجموعة اسلاميه در

صاحب و مدير مسئول : ح . اشرف اديب

جلد ۱-۸

۲۸ حزيران ۱۳۲۸

پنجشنبه

۲۶ رجب ۱۳۳۰

عدد ۱۹-۲۰۱

بروده سویلکدن، دولتیزک محکوم زوال بولندی ملاحظه بدخواهان سنی متادیا تفوهدن قطماً حیا ایلیر . کندی ایچمزده بولسان بومقوله اخلاق دوشکونلرینه مختلف دین و جنسدن اولان و مالک عثمانیه حقدنه سالم و صمیمی وطنپرورلک بسلیه مین بر آلائی حشراتی علاوه ایدر و بیانیجی مفسد و جاسوسلرینک تشبثات تهییجیه و تدهیشیه سنی نظر دفته آلورسوق ملک و ملتک هرچ و مرجئی موجب وقوعاته بویوک بر قسم ناسک دیده انتظار دیکمسنه تعجب ایله مکمل کمز لازم کلور . اذهان نامه قتال و عصیان ، فلاکت و طغیان حوادثیه طویلدریلور ، هرکون فئالک بکلنیور . کندی کندی سنی بودرجه بدبختلغه محکوم ایدن باشقه برملکت دها بولمنسه کرکدر . مشروطیت بومملکتته علم و منطقه مستند برحس سیاست بخش ایتمه مشده عادی بر بوتیقه جلیق هوسی و یرمش . بوتیقه جیلرک ترهات مضره سندن طولاییدرکه افکار ناس دائماً مسمم برحالده . ولوکه سلاحلر آتیسون و حتی بش اون کشتی ده تلف اولسون هر حالده جرائد اغیارک مخابرلرینی اختلال و قتال « مزده » سی ایله تلغراف باشنه قوشدیره جق درجه ده قایغو و تلاش علائمی کوسترنلر نه قدرده نامرد ، نه قدرده جین آدملر ایش ! تلاش و هیجانی تشویق واحداث ایدن ارباب نفاقه قاییلانلر من بو وطنه اهانت ایدیورلر دیمکدر .

حقیقتاً میدانده تهلکه اولسه بزده کی اصحاب جبانیت بیلیم که دها به درجه ده اظهار خوف و تلاش ایدرلردی . حقیقی عثمانلی خطر محقق قارشوسنده بیله موازنه سنی شاشیرماملی ، متانته مالک اولمیدر . آن خطرده شمانت خوف و هیجان دها زیاده موجب فلاکت اولور ؛ سکونت و مکانت مردانه ایسه جوق کره دافع بلادر . (ولا تهنوا ولا تحزنوا) نصیح کریمی ده بوکا اشارتدر .

چ - ش - ز

فلسفه

مادیون و مسلکری

۱

مقدمه

بوکون ، مسلمانلق عالمی کوزلجه تدقیق ایده جک اولورسوق ؛ درحال کندیجی ایکی مدهش جریان قارشوسنده بوله جغز . همده نصل بولوش ؛ غافلانه ؛ صانکه ، بویله بر جریانک موجودیتندن بی خبر ؛ و یا خود بو جریانلرک مسلمانلق عالمه هیچ تعلق یوقش ! حالبوکه بویکی جریان نفس الامرده پک مهم اولدینی کی ملت اسلامیه ایچونده بر مرض مزمندر . چونکه ، بو جریانلردن هیچ بریسی مسلمانلق مادی و معنوی ترقی سنی تسریع ایتور ؛ بلکه هر ایکی سنی ده عالم اسلامک - معاذاه - اضمحلالی حاضرلور !!

هرملدن زیاده محتاجز . بونی ده تمامیه حکومتک دائره فعالیتیه براقیه لمده بو خصوصده کندی کندی مزه باقغه آلیشم . بیلنلر و یا به . بیلنلر ، بیلنلره و قدرتی اولنلره یاردم ایتلیر ؛ چونکه حیات متمنده معانی شامله سی ایله تعاونی مقتضیدر .

§

وعظک تأثیرات حیات اجتماعیةک مدنیت حاضره مقتضیانه کوره اجتماعی تنظیم و اصلاحی ایچون بزده مراجعت اولنه جق وسائطک اهمیت و اطرافلی صورتده مؤثری تلقینات و عطیه اولق کرکدر . محافظه حیات صبیانه دائر اولسون و یا حفظ صحت عامه یه متعلق بولسون و یا خلقک فکر تشبثی او یاندیره جق ، حس فعالیتی جوشه کتوره جک و الحاصل بین الملل مسابقه تمدنه ایلرولسنی تسهیل ایده جک خصوصات حقدنه اولسون و وعظ و ارشادک خلق اوزرنده برتأثیر کرامت آوری بولور . صوردرین دیندارانهک خلافنده اوله رق وقوعه کلش اولان تشبثات تجدیده و تمدنیةک محکوم عقامت اوله کلدیکنه دائر بک چوق مثاللر کوستریله یلور . دروس تمدنیة و اخلاقیة و ترقیه یی آیات کریمه و احادیث شریفه ایله تقویه ایدرک ناسه وعظ صورتنده و برلسان صاف و سادگی اوزره و یرمک لزه منی ایجه دوشونلم . ظنمجه بویله بروعظک تأثیرات حسنه سی یوز جریده مقالاتندن دها سریع ، دها وسعتلی اولور . اسلامه اولان عداوت موروثلرندن طولایی چوق کره تنقید و تعیب ایلدیکنز - همده بحق ایلدیکنز - رهبان غریبه دن بر قسمک اوکی خصوصاتده منسوب اولدقلری قوملره ایتدکلری خدمات ارشادیه ک او قوملرک اخلاق و ارکان تمدنکارانه سنه پک بویوک مداری بولمش اولدیغنی ده بلما سبه یاده بر مجبوریت منصفانه حس ایلرز .

فاضل ، متفنن ، حاذق ، هنور هیات ارشادیه تشکیلیه خلقه تلقینات مدنیة ده بولنق اوزره طشریه کوندرلسی تدبیرینه همت ایدنلر من بولنیه جقمی عیجا ؛ یازق که حالا بزده وعظ و ارشاد کی بر امر نازک « دنیانک او کوزک بوینوزنده طوردیغنی » خالق آ کلامغه اوغراشان اساطیر کویانک عهدّه جهلنده قالب کیتمکده در !

§

هیجانیه جبانیت کچن کون یومی غزته لر غلطده بر مقارنه فابر . ریا اهانت یقه سنک ما کنه سنک با اولاد یعنی و بونک کورو . تیسنی سلاح سسلرینه تشبیه ایدن خلقک دکانلری قیایوب بر تلاش اوتیه برویه صیغینمق ایچون قوشدیغنی یازدیله فقط حادثه یی یا استخفا . فکارانه و یا طرز تکذیبده مختصرجه یازوب کچدیله . مسئله نک برده جهت اخلاقیسی واردی که آندن بحث ایدن اولدی . بوشهر حییتسز . لرک بولنی جهتدن دنیانک اک بویوک بلده لرینک قات قات فوقنده در . ایستدیکنز معاشی بوله ماز ، اومدیغنز مأموریتی آله ماز و یا بر صورتله منفعت شخصی و حتی خسیسه مزک سکتیه اوغرا دیغنی کوررسه ک حکومتزک دنیانک اک فاحکومتی اولدیغنی اوتیه

شوراسی شایان تأسف که مسلمانانک، بوجریان مدهشه، بودینسزک مذهب باطنه قارشی نظر استخفاف ایله باقمه لری لازمکلیز ایکن اک زیاده مسلمانلر آرسنده نشو و نما بولیور؛ ماهیتی، فایه سنی بیلمدکاری بومذهب باطلی ترویجه چالیشانلر اک زیاده مسلمانلر اولیورلر.

بونلرک ادعا سنجه بشرتی غایه سعاده ایردیره جک اولان «دینسزک» ایمش! انسانلر هر درلو قیودات دینه دن تجرد ایتمکجه ترقی ایده منزلر ایمش. بناءً علیه مسلمانلر اگر ترقی ایتمک ایستلر ایسه اعتقادات دینه بی ترک ایتمک لازم ایمش، چونکه الیوم موجود اولان «دین» لرک اک یکیسی دین اسلام اولدینی حالده او بیله بیک اوچیوز سنه لک بر قدمه مالک اولدیغندن بو قدر قدیم زمانلرده تطبیق ایتمک اوزره وضع ایدلن برقانون (?) شیمدی قابل تطبیق دکش! بونلرک ادعاسنجه «دینسزک» بک یکیدر. آنک ایچون بشرتی سعاده (!) ایریشدیره جک اولان بومذهب جدیددر. بونلرک بو ادعایرینک باطل، و بناءً علیه تعقیب ایتمک بک چوقلرینک بی خبر اولدینی میدان قویق ایچون اولا بوجه آتی بر قاج سؤال ایراد ایتمک لازمدر، که بونلرک ویربله جک جوابلرایله حقیقت تظاهر ایسون.

«دینسز» لکک ماهیتی نهدر؟ نه زمان ظهور ایتمشدر؟ بو فرقه نک انسانلر آرسنده نشرایتمک چالشدینی - کندی اعتقادلرنجه - مسلك جدید ایله مقصودلری یالکز ارکان مدینتی تقویه، مدینتک ترقیسنه بیوک بر خدمت ایده رک بشقه جهته تجاوز ایتمک می؟ یوقسه، دها بشقه مقصدلری ده وارمی؟ بونلرک ترویجه چالشدقلری مذهب، مطلق «دین» ک ارکانه مغایر می؟ یوقسه هیچ بر صورتله مغایر «دین» دکلی؟ عالم مدینت و هیئت اجتماعی بشریه ده «دین» ک بخش ایتمدیکی آثار و فوائد ایله بو مذهب جدیدک تأمین ایده جکی فائده بیننده کی نسبت نهدر؟ اگر بو طریقت - دینسزک - اولدن بری موجود بر مذهب ایدیسه، نیچین شمدی به قدر واسع بر مقیاسده توسع ایتمدی؟ نیچین بومذهب قدیمی نشرایتمک ساعی اولان مرشدلر (?) کندیلرینی کوسترمیورلرده کیزی طور بیورلر؟ اگر یکی بر مذهب ایسه بونی احداث و قبول ایتمکدن غایه وفائده نهدر؟

اگر شوسؤاللره تفصیلاً جواب ویره جک اولورسه ق «دینسز» لکک «ماهیتی بتون عریانلنی ایله میدانه چیقاجقدر. فقط بز او تفصیلاتی مقالات آتییه بر اقام ده شمدی مختصراً بر قاج شی سوبیله م:

«دینسز» لکک ماهیتی؛ حقیقتی مجهول بر «طبیعت» عرض برستش ایتمکدر. بونلرک بولندقلری مسلک کلنجه: بو، یکی بر مذهب دکل، بلکه قبل المیلاد اوچنجی و دردنچی عصرده یونانستانده ظهور ایدن و او زمانلر «دهرین» نامی آلان مذهب قدیمدر.

بونلرک تعقیب ایتمکدی مقصد؛ بالجمله ادیان موجوده بی محو

بونلردن بریسی: «انا وجدنا آباءنا...!» فکر سقیمنی دستور حرکت اتخاذ ایده رک هیچ بر خصوصده ماضیدن قطع علاقه ایتمک جائز اولدینی اوکه سورنلردر. بونلرک قارشی بر متفکر، بر صاحب حمیت، بر حقیقی مسلمان چیقوبده احتیاجات زمانیه بی آکلاته جق اولورسه؛ در حال آیغه قاقوب: «نه دیمک؟ بزم بوقدر سنه در آباء واجداد مزدن کوردیکمز شیئی ترک ایتمدیره رک آباء و اجدادمزک ایتمکدی شیلر می ایتمک چالشمک چالشمک جقسکز؟» دیه قیامت قوپارلر. دیکری ایسه بو فکرک کلیاً خلافه در. اونلر، ماضیدن تماماً قطع علاقه اولنسنی، عنعنات دینه و سائر خصوصاتک هیچ اهمیتی اولدینی ادعای باطلنی اوکه سور بیورلر. بو باندن نقطه نظرلرینه بر آخ مخالف کورینن هر صاحب حمیه، هیچ بر زمان ملت اسلامه نک ترقیسندن بشقه امی اولیان صاحب وجدانه قارشی فیرلاته جقلری اک بیوک مرمی، - کندیلرینک ده معناسنی بیلمدکاری - «متعصب!» لفظیدر.

شو ایکی فکر سقیمدن هر هانکیسنک نشو و نما بولسی مملکتمز ایچون جداً، موجب فلاکتدر. بو ایکی صنفه سطحی بر نظر ایله بقاجق اولورسه ق، نظرلریمزده لایح اوله جق شی، بونلردن بریسنک مدافع دین، دیکرینک ده ناشر الحاد اولسیدر؛ مع هذا بر آزدقت ایدیله جک اولورسه کوریلور، که بو ایکی صنفدن هیچ بریسنک حقایق ادیان حقدن ذره قدر معلوماتلری یوقدر.

زیرا بریسی «انا وجدنا آباءنا...» دیه رک «دین» ی بک بسیط بر صورتله اکلایور، آباء واجدادندن قاله اولان هر شینک دوغرباغی اعتقاد ایدیور؛ بناءً علیه کندیسنی ادیان تدقیق احتیاجندن وارسته بولیور. دیکرینک کلنجه: بونلرک ذاتاً، بر خالقه، قوللری ارشاد ایتمک ایچون صانع تعالی طرفندن کوندلرلمش بر پیامبره، بر «دین» ه عدم احتیاج ادعاسنده بولندقلرندن؛ بشریتک بر «دین» ایله متدین اولوب اولماسی لزومی - ولوکه بسیط بر صورتده اولسون - تدقیق ایتمک زحمتده بیله بولنیورلر. بونلرک «دین» حقدن بیلمدکاری بر شی وارسه اوده: «دین مانع تر قیدر!» کلام نامعقولیدر.

برنجی صنفک مقصدلری معلوم، کیزی قیاقلی بر شیلری اولدینی ایچون شیمدیلک بونلرک دائر بر شی سوبله میه جکز. [*] چونکه، تدریجی بر صورتده بونلرک ذهنلری علوم و معارفله تنور ایتمکجه دماغلرنده یرلهشن یا کلش فکرلر قابل ازاله در.

فقط ایکنجی صنف بویله دکدر؛ علوم و فنون ایله ذهنلرنده کی یا کلش اعتقادلرک سینمسی شویله دورسون، بالعکس نشو و نما بولمغه چالیشیور. «طبیعیون - دینسز» نامی آلان بو گروه ضاله و ضله کوندن کونه تکثر ایتمکده و هر طرفه دال بوداق صالقمده در. زیرا هیچ بر مملکت یوق که اوده بونلردن بر قاج کیشی بولنماسین!

[*] بالاخره بو فکرکده اسلامک ترقیسنه نصل بر مانع اولدینی ایضاح اوله جقدر.

ایده رک تکالیف شرعیہ بی اسقاط و محرماتی اباحہ و بناء علیہ عموم انسانل آرہ سنده « ابضاع » و « اموالہ » اشتراک و اباحہ اساسلرینی وضع و بالنتیجہ تمہید مبانی فسق و الحاد و نشر آثار فساد در .
 بونلر شومقصد خائنانہ یہ ایریشمک ایچون پک چوق چاشدیلر و حالادہ چالیشیورلر . بونک ایچون متعدد ناملر ایله میدانہ آتیلدیلر ، درلو کسولرہ بورونہ رک اورتہدہ دونوب طوردیلر . فقط ، هانکی ملتک ایچندہ بونلدیلر ایسہ آنلرک اخلاقی افساد ایتدیلر . حالبوکہ کندیلری مصلح عالمز ادعاسندہ بونلورلر .

هانکی مدقق ؛ بو طریقہ سلوک ایدنلرک مقاصدی اطرافندہ جولان ایدرسہ ، اونک ایچون انکشاف ایدرکہ بونلرک سردایتدکلیری مقدمات ؛ مدنیت حقیقیہ بی افساد ، ہیئت اجتماعیہ بشریہ نک اساسنی بوزمق ، زیروزبر ایتمکدن بشقہ هیچ برشیئہ یاراماز .
 چونکہ - آتیاً ایضاح اولنہ جنی اوزرہ - ہیئت اجتماعیہ بشریہ نک نظام و انتظام اوزرہ دوامنی تأمین ایدن مطلقاً « دین » اولدینی شہہ قبول ایتیمان حقیقتلردندر . اوت ! « دین » سز اصول تمدن . هیچ بر وقت قوی و محکم اولہ مار [۱] . حال بوکہ بومسلک سلوک ایدنلر ایچون برنجی وظیفہ ، ادیان موجودہ بی اعدام ، دینی عقیدہ لرک ہپسنی آتمق ، مزار عدمہ کوندرمکدر .

یکرمی درت عصر دنبری موجود اولدینی حالده بومسلکک شایع اولمامسی و سالفکرینک مبعوض اولمہ لرینک اسبابنہ کلنجہ ؛ انسانلرک فطرۃ مألوف اولدقلمی نظام اجتماعی - کہ قدرت فاطرہ نک آثار حکمت باہرہ سندنلر - آنلرک میدانہ قویدقلمی اصول و اہیہ اوزرینہ دائمی صورتدہ غلبہ ایتسندن ایلری کلشدر . ایشته ، انجق بواسرار آہیہ سایہ سندنہ در ، کہ نفوس بشر بونلرک محض حقیقت اولمق اوزرہ ٹونہ سوردکلیری شیلری محو ایتمکہ قیام ایدیور . بوندنطولایی بونلردہ دائمی برثبات کورلمہ مش ، بونلر ایچین برداعی ، برمرشد قالقوبدہ طوغریدن طوغری بہ بومذہبی نشر ایتمکہ مأمور اولمہ مشدر ؛ هیچ بروقتدہ اولمہ یہ جقدر .

آق سہ کیلی
 احمد ہدی

تشیخ

قیلیج دینی

طوقونجی باب

بنی اسرائیل رہبردا حکومتلری

اسرائیلیہ حکومتنک آتورہ حکومتی آلدن ضربہ موتی آلدینی اثنادہ یہودیہ حکومتنک تختندہ یہودیلرک الک عاقل و اک ابی حکمدارلردن بری اولان (ازکیا) وار ایدی ، و تختہ اسرائیلیہ حکومتنک انقراض کاملندن آتی سنہ [۱] « دین » سز اصول تمدن قابل اولمہ جنی بختی پک چوق حکمانک ، ازجلہ انکلیز حکمای مشہورہ سندن فیلسوف « ہربرٹ اسپنسر » ک سوزلرہلدہ اثبات اولنہ جقدر .

اول قدر چیقمش ایدی ، موسی الہ ذاتاً تختہ چیقدینی زماندن اعتباراً دین ملی نک تقویہ سنہ چالیشمغہ باشلامش دی . « عالی برلری بیقدی ، تصاویری ، بتلری قیردی . اوفاق اورمانلری کسندی [۳] حضرت موسی نک یابدینی پرنج بیلانی قیردی ؛ چونکہ اووقتہ قدر بنی اسرائیل آنک اوستنہ توتسی یاقارلردی . او یالسکز بنی اسرائیلک اللہنہ کوکہ نیوردی . و اللہ آنکک ایدی . نرہ یہ توجہ ایتدیہ موفوق اولدی . آتورہ حکمدارینہ قارشنی عرض مقاومت ایدوب خدمت ایتدی . فلسطینلری (غزہ) قدر و دہا ایلری بہ - نوتجیلرک حصار لردن سہری شہرہ قدر سوردی [۱] . کتب مقدسہ شویلہ نقل ایدیور : « بو حکمدارلردن و ترتیباندن سوکرہ آتورہ حکمداری (سناجریب) کلوب یہودیہ دیارینہ کیردی . مستحکم شہرلر قارشیندہ اردوسنی قوردی و قازاننک یولنی دوشوندی . (ازکیا) ، (سناجریب) ک کلدیکنی و قدسہ قارشنی محاربه ایدہ جکنی آکلانجہ اسرائینی ، اکابرینی طویلایوب شہرک خارچندہ کی صومناہنی قورومتنی تدبیرینی عرض ایلہدی . آنلردہ تصویب ایلہدیلر . بویلہ جہ برچوق اہالی طویلایوب صومناہنی قورومتغہ و اورتہ دن کچن درہ نک صولرینی قطع ایتمکہ تشبث ایتدیلر . دیوردی کہ : ایچون آتورہ قرالی کلوبدہ چوق صوبولسون ؟ بوندن باشقہ شہرک دیوارلرینی قوتلشدیروب قولہلر یاپیلدی . یہودیہ حکمداری طیش طرفندہدہ بر سور یاپہرق قدسندہ کی (میللو) نی تعمیر ایتدی . برچوق قاقانلر ، سزاقلر یابدی . اہالینک اوستنہ محاربه قوماندانلری نصب ایدوب قدس قاپیسی سواقغندہ طویلادی . و آنلرہ کمال اعتدال ایلہ ، متین و شجیع اولمالرینی آسوریہ قرالندن و معیندہ کی غلبہ لقدن یأس کتیرمہ لرینی توصیه ایتدی . « چونکہ : بزملہ اولانلر آنکک اولنلردن دہا چوق اولہ جقدر ، آنکک لحم و شحمندن مرکب برقول وار ، بزم ایلہ اجداد مرک ربی محاربه ایتک اوزرہ بونلیور . » دیدی [۴]

متہ قنا (سناجریب) ک اردوسنک نصل برصورت اعجازکار ایلہ مغلوب ایدیلوب قدس لہ قورتلدینی کتب مقدسہدہ تصویر اولنمش در .
 (ازکیا) (خزقیہ) یکرمی دو قوزسنہ لک بردورہ حکومت نہایتندہ وفات ایتدی . ہرکس کندیسنہ محبت و حرمت ایتمش اولدقلمدن چوق متأثر اولدی . یرینہ اوغلی (مناساخ) چیقدی . لیکن خونریز برآدم اولدیفندن « شہرہ معصوملرک قانی یابلدی . انبیانک شخصیت مقدسہلری دوچار تمرض اولدی . حتی (اشعیا) پیغمبرک (Isaiah) بردتہ ایلہ یچمک صورتیلہ قتل بو حکمدار ظالمک حرکتی ایدی . . »

(مناساخ) آلی بش سنہ حکومت ایتمش ، یرینہ کچن اوغلی (عمون) دہ ایکی سنہ ص - و کرہ کندی خدای طرفندن قتل اولنمش در . بونی متعاقب (عمون) لہ قاتلرلی ذہ اعدام ایلہ مجازات اولنہرق یرینہ اوزمان ہنوز سکیز یاشندہ اولان اوغلی (یوشیا) Josiah قائم اولدی . بو حکمدار ہنوز پک کنج ایکن بونوک بر عصیت ملیہ ، مرہبوطیت دنیویہ کوستردی ؛ اون ایکی یاشندہ باباسنک تکرار تأسیس ایتمش اولدینی پتہرست معبدلرینی تخریب ، اجدادینک مراسم مذہبیہ سی اعادہ ایتدی و اوتوز یاشندہ ایکن مصر لیلرلہ ایتدیکی بر محاربه دہ مقتول اولدی . بوندن سوکرہ بر قاچ حکمدار دہا کلدی . نہایت (زدکیا) Zedekia نک دور حکومتندہ بابل حکمداری بخت نصر (بابل حکمداری) قدس شہرینی ضبط ، یاغما و احراق ایتدیکی کی حکمدارلری ایلہ برابر اہالینک قسم کلپسنی اسیر صفتی ایلہ بابل شہرینہ کونورمش در .

یہودیلرک تاریخی ایشته بویلہ جہ بردن منقطع اولیور ، بواثر مرک کچن صحیفہ لرندہ مراجعت ایتمش اولدینم بر مورخ (بنی اسرائیل وخرسقیانیت کتب مقدسہ سندن . مدود بولنان عہد عتیق افسانندن (قرونیکل) لر ایلہ (حکمدارلرک کتابی) حقندہ دیور کہ :
 [۱] ژوزہ فوس - ۹ نجی کتاب - ۷ نجی باب
 [۲] ژوزہ فوس - ۹ نجی کتاب - ۷ نجی باب
 [۳] بو اورمانلر (آستاروز) معبودہ سنک عبادتہ مخصوص یدی .
 [۴] قرونیکل ۲ - باب ۳۲ - (۱) نجی فقرہ